

Attitude of Midwifery Students Regarding the Comprehensive Exam of Ardabil School of Nursing and Midwifery

Sh. Jegargoosheh (MSc)¹, F. Mostafazadeh (PhD)^{2*}, J. Gamissi (MSc)², F. Asadzadeh (PhD)², M. Rostamnezhad (MSc)²

1. School of Nursing and Midwifery, Ardabil University of Medical Sciences, Ardabil, Iran.
2. Department of Midwifery, School of Nursing and Midwifery, Ardabil University of Medical Sciences, Ardabil, Iran.

Article Info

Article Type:
Research Article

Received: 5 May 2021
Revised: 28 June 2021
Accepted: 11 Aug 2021

ABSTRACT

Background and Objective: Holding a comprehensive midwifery exam is one of the main concerns of midwifery students and if they do not get a sufficient score, their midwifery qualification will not be approved. The aim of this study was to investigate the opinions of midwifery students about the comprehensive exam of Ardabil School of Nursing and Midwifery.

Methods: In this descriptive cross-sectional study, 58 undergraduate midwifery students were enrolled in the study in September 2018. Students' opinions in 5 clinical areas of labor, delivery, postpartum, gynecological clinic and pediatric clinic were collected through a questionnaire one day after evaluation. The results of the data were analyzed using descriptive statistics (frequency-percentage and mean standard deviation).

Findings: Students' opinions on how to evaluate with mean and standard deviation of $78.91 \pm 13/81$ were at the desired level. Mean and standard deviation of gynecological clinic opinions 82.51 ± 12.37 , Mother-Child Clinic $80/46 \pm 12/62$, Liber $79/48 \pm 13/12$, After delivery $77/12 \pm 15/23$ And delivery room was 75.02 ± 15.73 out of a total score of 100.

Conclusion: The opinions of midwifery students about the comprehensive exam of Ardabil School of Nursing and Midwifery are at the desired level. In addition to continuing the existing programs to improve the exam conditions and how to take the exam, other evaluation methods should be considered.

Keywords: *Final Evaluation, Midwifery Students' Opinions, Bachelor's Degree*

Cite this article: Sh. Jegargoosheh. F. Mostafazadeh. J. Gamissi. F. Asadzadeh. M. Rostamnezhad. Attitude of Midwifery Students Regarding the Comprehensive Exam of Ardabil School of Nursing and Midwifery. *Medical Education Journal*. 2021; Vol.9 (No.2): pages 20-27.

© The Author(s).

Publisher: Babol University of Medical Sciences

*Corresponding Author: F. Mostafazadeh (PhD)

Address: Department of Midwifery, School of Nursing and Midwifery, Ardabil University of Medical Sciences, Shohada street, Ardabil, Iran.

Tel: +98 (45) 33726085.

E-mail: F.mostafazadeh@arums.ac.ir

دیدگاه دانشجویان مامایی در خصوص امتحان جامع دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل

شیوا جگر گوشه^۱ (MSc)، فریده مصطفی زاده^۲ (PhD)*، ژینوس قمیصی^۳ (MSc)، فیروزه اسدزاده^۴
منیر^۵ (PhD)، معصومه رستم نژاد^۶ (MSc)

۱. دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اردبیل، اردبیل، ایران.

۲. گروه مامایی، دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اردبیل، اردبیل، ایران.

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	سابقه و هدف: برگزاری امتحان جامع مامایی یکی از دغدغه‌های عمده دانشجویان مامایی به‌شمار می‌رود و در صورت عدم کسب نمره کافی صلاحیت مامایی آن‌ها مورد تأیید قرار نمی‌گیرد، پژوهش حاضر باهدف بررسی نظرات دانشجویان مامایی درخصوص امتحان جامع دانشکده پرستاری و مامایی اردبیل انجام شده است.
دریافت: ۱۴۰۰/۲/۱۵ اصلاح: ۱۴۰۰/۴/۷ پذیرش: ۱۴۰۰/۵/۲۰	مواد و روش‌ها: در این پژوهش توصیفی-مقطعی ۵۸ نفر از دانشجویان مقطع کارشناسی مامایی در شهریور ماه ۱۳۹۷ وارد مطالعه شدند. نظرات دانشجویان در ۵ حیطه بالینی لیبر، زایمان، بعد از زایمان، درمانگاه زنان و درمانگاه مادر و کودک در فاصله زمانی یک روز بعد از ارزشیابی از طریق پرسشنامه جمع‌آوری شد. نتایج داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی (فراوانی- درصد و میانگین \pm انحراف معیار) مورد آنالیز قرار گرفتند.
	یافته‌ها: نظرات دانشجویان در مورد نحوه ارزشیابی با میانگین و انحراف معیار $13/81 \pm 78/91$ در سطح مطلوب بود. میانگین و انحراف معیار نظرات درمانگاه زنان $12/37 \pm 82/51$ ، درمانگاه مادر و کودک $12/62 \pm 80/46$ ، لیبر $13/12 \pm 79/48$ ، بعد از زایمان $15/23 \pm 77/12$ و اتاق زایمان $15/73 \pm 75/02$ از کل نمره ۱۰۰ بود.
	نتیجه‌گیری: نظرات دانشجویان مامایی درخصوص امتحان جامع دانشکده پرستاری و مامایی اردبیل در سطح مطلوب است. لازم است علاوه بر ادامه و تداوم برنامه‌های موجود در جهت بهبود شرایط امتحان و نحوه انجام امتحان به روش‌های ارزشیابی دیگر نیز اندیشید.
	واژه‌های کلیدی: ارزشیابی نهایی، نظرات دانشجویان مامایی، کارشناسی پیوسته

استناد: شیوا جگر گوشه، فریده مصطفی زاده، ژینوس قمیصی، فیروزه اسدزاده، منیر، معصومه رستم نژاد. دیدگاه دانشجویان مامایی درخصوص امتحان جامع دانشکده پرستاری و مامایی اردبیل. دوفصلنامه آموزش پزشکی، سال ۱۴۰۰؛ شماره ۹ (دوره ۲): صفحه ۲۷-۲۰.

© The Author(s)

Publisher: Babol University of Medical Sciences

این مقاله مستخرج از طرح تحقیقاتی با کد اخلاق IR.ARUMS.REC.1396.67 دانشگاه علوم پزشکی اردبیل می‌باشد.

* نویسنده مسئول مقاله: دکتر فریده مصطفی زاده

آدرس: ایران، اردبیل، بزرگراه شهدا، دانشگاه علوم پزشکی اردبیل، دانشکده پرستاری مامایی اردبیل، گروه مامایی.

رایانامه: f.mostafazadeh@arums.ac.ir

تلفن: ۰۴۵۳۳۷۶۰۸۵

سابقه و هدف

مامایی به‌عنوان شاخه‌ای از پزشکی دارای نقش‌های بسیار گسترده‌ای اعم از نقش مشاوره آموزشی، مراقبتی، حمایتی، درمان‌گری و تحقیقاتی در حیطه مادروکودک است که خدمات آن موجب حفظ و ارتقای سلامت جامعه می‌گردد (۱). این رشته جزو حرفه‌های پویا و کاربردی می‌باشد که آموزش آن مجموعه‌ای از علوم تئوریک و فعالیت‌های علمی و خلاقیت و تجربه را دربر می‌گیرد (۲). از طرفی در زمینه بهداشت باروری نیز فعالیت گسترده‌ای دارد و با تمام عوامل فیزیولوژیک، پاتولوژیک، روحی، روانی و اجتماعی که بر کمیت و کیفیت نسل‌های آینده تاثیرگذار است، مرتبط می‌باشد (۳)، زیرا توجه به سلامت مادران و تأمین و ارتقای نیازهای بهداشتی آن‌ها به‌عنوان یکی از اجزای حقوق بشر و ارکان اصلی تحقق عدالت اجتماعی در هر جامعه، از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است (۴). باتوجه به حساسیت این رشته و درصد بالایی نیاز به مهارت‌های تخصصی و تکنیک‌های بالینی و هم‌چنین فوریت داشتن بسیاری از اقدامات در مامایی، اطمینان از دستیابی به اهداف آموزش بالینی در دوره کارشناسی و هم‌چنین تأیید مهارت‌های بالینی فارغ‌التحصیلان این رشته ضرورت دارد (۵). در هر برنامه آموزشی، ارزشیابی یک رکن اساسی بوده که می‌تواند آموزش را از یک حالت ایستا به مسیری پویا هدایت نماید (۳). ارزشیابی یکی از جنبه‌های مهم در فرآیند فعالیت‌های آموزشی است و این امکان را فراهم می‌سازد تا بر اساس نتایج آن، نقاط قوت و ضعف فرآیند آموزش مشخص شود و با تقویت جنبه‌های مثبت و رفع نارسایی‌ها در ایجاد تحول و اصلاح آموزش گام‌های مناسبی برداشته شود. ارزشیابی تحصیلی به‌منظور تصمیم‌گیری درباره مؤثر بودن و به‌نتیجه‌رسیدن فعالیت‌های آموزشی انجام می‌شود (۶). ارزشیابی نهایی دانشجویان مامایی نیز به‌منظور تأیید صلاحیت آنان انجام می‌گیرد. در سیستم آموزش مامایی، دانشجویان مامایی در طی ۴ سال مهارت‌های لازم بالینی و عملی را می‌آموزند و قبل از اتمام دوره ۴ ساله بایستی در یک آزمون به نام امتحان جامع مامایی شرکت کنند. در این آزمون که بعد از قبولی دانشجو در کلیه دروس نظری و عملی مامایی و تکمیل آمار زایمان برگزار می‌شود، اساتید و مربیان رشته مامایی تصمیم‌گیری می‌کنند که آیا دانشجو صلاحیت کار مامایی و فارغ‌التحصیل شدن را دارد یا باید دوره دیگری را به کار عملی بپردازد (۳). در ایران شرط فارغ‌التحصیلی دانشجویان مامایی شرکت در آزمون جامع مامایی و انجام صحیح مهارت‌های بالینی در حیطه‌های مختلف می‌باشد و ارزیابان ابزارهای تهیه شده برای هر حیطه را بعد از انجام آن توسط دانشجو تکمیل و تحویل مدیر گروه مامایی می‌نمایند. برای انجام این ارزشیابی می‌توان از روش‌های مختلفی نظیر مصاحبه، پرسش و پاسخ و OSCE^۱... استفاده نمود. یکی از رایج‌ترین ارزشیابی‌ها در امتحان جامع مامایی استفاده از روش TOSCE^۲ یا ارزیابی به‌صورت شفاهی و مشاهده‌ای است که براساس آیین‌نامه وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی در ۵ حیطه شامل: لیبر، زایمان طبیعی همراه با اپی‌زیاتومی، مراقبت‌های بعد از زایمان، بیماری‌های زنان و حیطه بهداشت مادر (پره‌ناتال) و کودک و تنظیم خانواده می‌باشد که توسط چند ارزیاب به‌صورت جداگانه و در یک زمان مورد مشاهده قرار می‌گیرد و نتایج مشاهدات هم توسط هر یک از ارزیابان در چک‌لیست‌های امتحان جامع که به‌صورت جداگانه توسط دانشکده‌ها تنظیم می‌گردند، ثبت می‌شوند و در انتها میانگین نظر ارزیابان به‌عنوان نتیجه اعلام می‌گردد (۷). دانشجویان جهت دریافت دانش‌نامه کارشناس مامایی باید حداقل نمره ۱۲ را در هر یک از حیطه‌ها کسب کنند (۳). پس می‌توان بیان کرد که ارزشیابی از آنچه در برنامه می‌گذرد، خبر می‌دهد و دلایل توجیهی نیز برای ادامه کار برنامه مورد ارزشیابی فراهم می‌کند و نیز به‌عنوان عامل تعیین‌کننده و سودمند برای هرگونه برنامه توسعه اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، آموزشی مطرح شده و تأکید زیادی بر روند رو به‌رشد آن می‌شود (۸). تحقیقات نشان می‌دهد روند ارزشیابی دانشجویان در بخش بالینی توأم با نارضایتی است. به‌طور معمول اکثر مربیان براساس مشاهدات خود و نکات ثبت‌شده، ارزشیابی دانشجو را با استفاده از چک‌لیست انجام می‌دهند. عیب این روش در این است که علی‌رغم یادداشت کردن موضوعات مهم، امکان توجه به کلیه نکات موردنظر در چک‌لیست وجود ندارد. بنابراین ممکن است با اعمال سلیقه مربی همراه باشد و از طرفی اجزای برخی گزینه‌های آن در بالین ممکن است هرگز رخ ندهد. این روش از دقت کم‌تری برای ارزشیابی دانشجویان برخوردار است، تا آن‌جا که در مطالعه‌ای

^۱-Objective Structured Clinical Examination

^۲-Team Objective Structured Clinical Evaluation

میزان ناراضیتی دانشجویان از این شیوه ارزشیابی ۷۷ درصد گزارش شده است که ارزشیابی عینی و دقیق دانشجویان در آموزش بالینی و چگونگی تصمیم‌گیری در این مورد از عوامل استرس‌زای مریبان ذکر شد (۹). از آنجاکه دانشجویان از مهم‌ترین اجزای یک سیستم آموزشی می‌باشند، لذا آگاهی از نگرش آن‌ها دارای اهمیت ویژه‌ای است و به‌عنوان عامل ضروری پایش کیفیت در دانشگاه‌ها در نظر گرفته می‌شود. از سوی دیگر اهمیت ارزشیابی مطلوب دانشجویان مامایی در زمان فارغ‌التحصیلی هنگامی آشکار می‌شود که به عواقب فقدان مهارت لازم در زمینه کنترل زنان و به‌خصوص زنان باردار توجه کرد. طبق گزارش سازمان بهداشت جهانی در سال ۲۰۰۷ وقوع ۵۱۵ هزار مرگ مادر سالانه در جهان نیاز به آموزش و افزایش مهارت‌های زایمانی را نشان می‌دهد (۱۰). در بررسی موردی علل مرگ مادران نیز، عمده‌ترین دلیل عملکرد بد و ناصحیح در بخش زایمانی است (۱۱). با وجود آن که ۹۷ درصد زایمان‌ها در ایران توسط ماماها صورت می‌گیرد، توجه به این حقایق، حساسیت و تلاش مریبان بالینی مامایی را در بررسی مهارت‌های ضروری مامایی افزایش می‌دهد (۳). در دانشکده پرستاری و مامایی اردبیل روش ارزشیابی TOSCE برای سنجش تمام مهارت‌های بالینی دانشجویان کاری بسیار وقت‌گیر و ذهنی است و موارد اشاره شده در این ابزار بسیار زیاد است و دانشجویان ممکن است به علت داشتن استرس و موقعیت حساس فینال قادر به انجام مهارت به‌صورت کامل و درست نباشد، لذا با در نظر گرفتن این موضوع و با توجه به این که امتحان جامع یکی از دغدغه‌های عمده دانشجویان طی دوره تحصیلی آن‌ها می‌باشد، تصمیم گرفتیم تا نظرات دانشجویان مامایی در خصوص امتحان جامع دانشکده پرستاری و مامایی اردبیل را بررسی کنیم و نقاط قوت و ضعف ابزار مورد استفاده را شناسایی و اصلاح نماییم.

مواد و روش‌ها

این پژوهش یک مطالعه توصیفی-تحلیلی از نوع مقطعی می‌باشد که جامعه پژوهش، کلیه دانشجویان مامایی مقطع کارشناسی پیوسته و ناپیوسته شرکت‌کننده در امتحان جامع بودند. نمونه‌های پژوهش را ۳۹ نفر از دانشجویان مقطع کارشناسی پیوسته و ۱۹ نفر از دانشجویان کارشناسی ناپیوسته تشکیل دادند که در بازه زمانی شهریور ۱۳۹۷ و دی ماه ۱۳۹۷ امتحان پایان دوره گذراندند. با توجه به این که تعداد نمونه‌ها محدود بودند، روش نمونه‌گیری به‌صورت سرشماری انجام گرفت و کل جامعه آماری به‌عنوان نمونه‌های پژوهش وارد مطالعه شدند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه محقق‌ساخته ۲ قسمتی بود که قسمت اول شامل اطلاعات دموگرافیک (سن، وضعیت تأهل، بومی و غیر بومی، معدل) و قسمت دوم ۱۰ سؤال در زمینه دیدگاه دانشجویان در مورد نحوه برگزاری امتحان جامع در ۵ حیطه (محیط بالینی لیبر، محیط بالینی زایمان، محیط بالینی بعد از زایمان، درمانگاه مادر و کودک، درمانگاه زنان) بود که پاسخ آن‌ها با مقیاس ۵ گزینه‌ای لیکرت به‌صورت کاملاً موافق، موافق، بی نظر، مخالف، کاملاً مخالف تعریف شد و به هر عبارت نمره ۴ تا ۰ تعلق گرفت و جهت همسان‌سازی نمرات در آنالیز نهایی نمره به‌دست آمده در هر حیطه در مبنای ۱۰۰ محاسبه گردید. وضعیت امتحان جامع در هر محیط بالینی طبق مطالعات قبلی در مجموع در ۴ سطح مطلوب (۱۰۰-۷۵ درصد)، نسبتاً مطلوب (۷۴/۹۹-۵۰ درصد)، متوسط (۴۹/۹۹-۲۵ درصد) و نامطلوب (۲۹/۹۹-۰ درصد) تعیین گردید. روایی پرسشنامه به‌صورت روایی محتوا با بهره‌گیری از نظرات صاحب‌نظران و اعضای هیات علمی گروه مامایی دانشکده پرستاری مامایی اردبیل و پایایی آن با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ بیش از ۸۰ درصد سنجیده شد و مورد تأیید قرار گرفت. نمونه‌گیری بدین‌صورت انجام گرفت که بعد از اتمام آزمون فینال و بعد از کسب رضایت‌نامه کتبی و شفاهی از دانشجویان مامایی که برای تسویه به آموزش دانشکده مراجعه کرده بودند، پرسشنامه‌ها جمع‌آوری گردید. با توجه به اینکه در طول مدت تسویه دانشجویان نمونه‌گیری انجام گرفت، تمام نمونه‌ها وارد مطالعه شدند و موردی از مطالعه خارج نشد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS 22 استفاده گردید. هم‌چنین نتایج داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی (فراوانی- درصد و میانگین \pm انحراف معیار) به‌دست آمد.

یافته‌ها

در این مطالعه ۳۹ نفر از دانشجویان مامایی در مقطع کارشناسی پیوسته و ۱۹ نفر در مقطع کارشناسی ناپیوسته وارد مطالعه شدند. حداقل و حداکثر سن در دانشجویان مامایی پیوسته و ناپیوسته به ترتیب (۲۱ و ۳۰ سال) و (۳۵ و ۴۸ سال) بود و میانگین سنی دانشجویان مامایی پیوسته ($23/25 \pm 2/09$)، و دانشجویان مامایی ناپیوسته ($38/5 \pm 4/58$) بود. تعداد ۲۹ نفر ($74/35$ درصد) از دانشجویان پیوسته مجرد، و ۱۰ نفر ($25/65$ درصد) متأهل بودند. در دانشجویان ناپیوسته نیز ۲ نفر ($10/53$ درصد) مجرد و ۱۷ نفر ($89/47$ درصد) متأهل بودند. ۱۴ نفر از دانشجویان پیوسته بومی و ۲۵ نفر غیربومی بودند. در دانشجویان ناپیوسته نیز این ارقام به ترتیب ۹ و ۱۰ نفر بود. میانگین معدل دانشجویان مامایی پیوسته $16/72 \pm 0/92$ و دانشجویان مامایی ناپیوسته $16/32 \pm 0/8$ بود (جدول ۱). میانگین کل نظرات دانشجویان مامایی درباره امتحان جامع $78/91 \pm 13/81$ بود که بالاترین میزان مربوط به درمانگاه زنان ($82/51 \pm 12/37$) و کم‌ترین میزان محیط بالینی زایمان ($75/02 \pm 15/73$) بود (جدول ۲).

جدول ۱- مشخصات دموگرافیک دانشجویان مامایی شرکت‌کننده در پژوهش دانشکده پرستاری مامایی اردبیل

دانشجویان مامایی پیوسته		دانشجویان مامایی ناپیوسته	
متغیر		سن	
		$23/25 \pm 2/09$	$38/5 \pm 4/58$
وضعیت تأهل	مجرد	۲۹ نفر ($74/35$ درصد)	۲ نفر ($10/53$ درصد)
	متأهل	۱۰ نفر ($25/65$ درصد)	۱۷ نفر ($89/47$ درصد)
محل سکونت	بومی	۱۴ نفر ($35/9$ درصد)	۹ نفر ($47/4$ درصد)
	غیربومی	۲۵ نفر ($64/1$ درصد)	۱۰ نفر ($52/6$ درصد)
معدل		$16/72 \pm 0/92$	$16/32 \pm 0/8$

جدول ۲- نظرات دانشجویان مامایی در خصوص امتحان جامع در هر یک از حیطه‌های آزمون

محیط آزمون	محیط لیبر	محیط زایمان	محیط بعد از زایمان	محیط مادر و کودک	درمانگاه زنان
سنجش بر اساس راهنمای بالینی و دروس نظری	۸۲/۵۶±۱۴/۶۳	۸۲/۵۶± ۱۸/۴۵	۸۲/۵۶± ۱۷/۲۷	۸۷/۱۸± ۱۱/۶۸	۸۹/۲۳ ± ۱۱/۰۹
همانگی امتحان جامع با رفرنس‌های اعلام شده	۸۴/۱۰±۱۴/۶۳	۷۸/۹۷± ۱۸/۳۲	۸۱/۰۳± ۱۵/۱۸	۸۲/۵۶± ۱۴/۶۳	۸۴/۱۰± ۱۶/۶۵
برخورداری از زمان جهت اداره بیمار	۸۴/۱۰±۱۷/۸۷	۷۷/۹۵± ۲۰/۹۲	۸۰/۰۰± ۱۸/۳۵	۸۳/۰۸± ۱۸/۰۸	۸۵/۱۳± ۱۲/۷۴
رعایت اصول اخلاقی و حرفه‌ای	۸۵/۱۳± ۱۲/۷۴	۸۱/۰۳± ۱۹/۴۳	۴۹/۷۹± ۲۰/۲۵	۸۰/۵۱± ۲۰/۲۵	۸۱/۵۴± ۱۷/۹۹
برخورداری از شرایط روحی مناسب	۷۷/۴۴±۲۳/۹۲	۶۹/۲۳± ۲۴/۶۴	۷۵/۹۰± ۲۴/۷۸	۸۲/۰۵± ۲۱/۴۲	۸۴/۶۲± ۱۵/۵۳
برخورداری از شرایط محیط فیزیکی مناسب	۸۰/۰۰± ۱۶/۵۴	۷۲/۸۲± ۲۲/۲۳	۷۵/۳۸± ۱۹/۷۱	۸۳/۰۸± ۱۶/۲۴	۸۰/۰۰± ۱۹/۴۶
رضایت‌مندی دانشجو از امتحان جامع	۷۳/۳۳± ۲۳/۰۹	۶۴/۶۲± ۲۳/۶۰	۷۹/۲۶± ۲۵/۴۹	۷۷/۹۵±۲۱/۴۲	۷۹/۴۹± ۲۳/۶۱
تأثیر امتحان جامع در ارتقای مهارت عملی	۷۰/۲۶± ۲۶/۷۰	۷۳/۳۳± ۲۶/۸۸	۷۴/۳۶± ۲۷/۱۲	۷۳/۳۳±۲۴/۸۵	۷۷/۴۴± ۲۳/۴۷
تأثیر امتحان جامع در ارتقای علمی	۷۵/۳۸± ۲۸/۸۲	۷۱/۷۹± ۲۵/۸۴	۷۲/۸۲± ۲۶/۵۵	۷۵/۳۸±۲۶/۱۴	۷۸/۹۷± ۲۳/۸۱
مرور فرم ارزشیابی قبل از امتحان جامع توسط دانشجو	۷۵/۳۸± ۱۹/۶۷	۷۵/۰۲± ۱۹/۰۱	۸۱/۵۴± ۱۸/۵۷	۸۴/۱۰± ۱۵/۳۴	۸۴/۶۲± ۱۴/۱۱
کل	۷۹/۴۸± ۱۳/۱۲	۷۵/۰۲± ۱۵/۷۳	۷۷/۱۲± ۱۵/۲۳	۸۰/۴۶± ۱۲/۶۲	۸۲/۵۱± ۱۲/۳۷

بحث و نتیجه گیری

نظرات دانشجویان مامایی درباره امتحان جامع بر اساس نتایج حاصل از آنالیز داده‌ها بیان گر این است که در محیط بالینی لیبر با کسب نمره (۱۳/۱۲) (۷۹/۴۸±)، در محیط بالینی زایمان (۷۵/۷۳± ۱۵/۰۲)، محیط بعد از زایمان (۷۷/۱۲± ۱۵/۲۳) درمانگاه مادر و کودک (۷۷/۹۵± ۲۱/۴۲)، درمانگاه زنان (۸۲/۵۱± ۱۲/۳۷) در سطح مطلوب برآورد شد. فرخی و همکاران در مطالعه خود که به بررسی نگرش دانشجویان مامایی مشهود درمورد امتحان جامع پرداختند، میانگین و انحراف معیار نمرات نگرش دانشجویان مامایی نسبت به امتحان جامع در هر کدام از حیطه‌های زایشگاه ۱۰/۵۱

$\pm 82/20$ ، درمانگاه زنان $11/78 \pm 81/38$ ، درمانگاه مراقبت‌های پره ناتال $13/91 \pm 80/82$ و بهداشت مادر کودک $16/92 \pm 75/54$ گزارش کردند که میانگین نمرات کسب شده در کل $12/62 \pm 80/46$ بود و سطح ارزشیابی امتحان جامع دانشجویان مامایی را در سطح مطلوب بیان کردند که این نتیجه با یافته‌های مقاله حاضر هم‌خوانی دارد (۳). در مطالعه دل‌آرام، تحت عنوان آموزش بالینی از دیدگاه دانشجویان پرستاری و مامایی در دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد، موضوعات مربوط به اهداف آموزشی و مریبان را مطلوب گزارش شده است اما وضعیت محیط آموزشی، نظارت و ارزیابی بهینه نبوده و نحوه ارزشیابی آموزش بالینی $18/8$ برآورد شد که در سطح نامطلوب بود، این‌درحالی است که ارزشیابی امتحان جامع در مطالعه حاضر در سطح مطلوب بود که با یافته‌های ما مغایرت دارد (۱۲). دلاور و همکاران نیز در مطالعه خود که به ارزشیابی مهارت‌های بالینی دانشجویان مامایی به دو روش سنتی و آسکی پرداختند، ارزشیابی آسکی را از دیدگاه دانشجویان مامایی به دلیل اینکه دانشجویان آگاهی قبلی از نحوه برگزاری امتحان جامع نداشتند، این نحوه ارزشیابی را استرس‌زا معرفی کردند و در سطح نامطلوب گزارش کردند درحالی‌که در مطالعه حاضر نحوه ارزشیابی به دلیل اینکه دانشجویان مامایی از قبل از نحوه برگزاری امتحان جامع اطلاع داشتند، مطلوب گزارش شد (۱۳). هم‌چنین در مطالعه حسینی و همکاران، وضعیت ارزشیابی بالینی دانشجویان را در سطح نامطلوب عنوان کردند که با یافته‌های مقاله حاضر مغایرت دارد (۱۴). هادی زاده و همکاران (۱۳۸۴) در مطالعه خود در ارزشیابی آموزش بالینی دانشجویان مامایی در گناباد سطح ارزشیابی را با نمره $27/7 \pm 37/6$ در وضعیت متوسط عنوان کردند (۱۵). هم‌چنین در مطالعه بختیاری و همکاران، با بررسی عوامل مؤثر بر وضعیت امتحان جامع دانشجویان مامایی میانگین نمره امتحان جامع از دیدگاه دانشجویان مامایی را در سطح نامطلوب گزارش کردند که با یافته‌های ما مغایرت دارد، در پژوهش مذکور، رفتار امتحان‌گیرنده، دشواری سؤالات و امکانات نامناسب امتحان جامع به‌عنوان عوامل مؤثر بر وضعیت نامطلوب امتحان جامع از دیدگاه دانشجویان مامایی، اشاره شده است (۱). بهرامی و همکاران در پژوهش خود وضعیت امتحان جامع را از دیدگاه اساتید و دانشجویان نامطلوب گزارش کردند و ضرورت برگزاری آزمون جامع مطلوب را $88/20$ درصد بیان کردند، این‌درحالی است که وضعیت امتحان جامع از دیدگاه دانشجویان مامایی دانشکده پرستاری مامایی در اردبیل در سطح مطلوب گزارش شد (۱۶). به‌طورکلی نتیجه یافته‌های این مطالعه بیان کرد که نظرات دانشجویان مقطع کارشناسی مامایی در دانشکده پرستاری مامایی اردبیل در محیط‌های بالینی در سطح مطلوب بوده است. و با توجه به اینکه رشته مامایی یک رشته مبتنی بر عملکرد است، بایستی عملکرد فارغ‌التحصیلان این رشته در محیط بالینی در حد مطلوب باشد. لذا جهت دستیابی به اهداف آموزش بالینی و برگزاری مطلوب ارزشیابی امتحان جامع ضروری است که از نظرات صاحب نظران و برنامه‌ریزان آموزشی جهت ارتقای هر چه بهتر کیفیت برگزاری این آزمون بهره گرفت.

تقدیر و تشکر

بدین‌وسیله از معاونت محترم تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی اردبیل و دانشکده پرستاری مامایی به خاطر همکاری در اجرای پژوهش حاضر سپاسگزاری می‌شود.

Reference

- 1- Faramarzi, Bakhtiari, Pasha, Hajar, Delavar A, Moloud, et al. Investigating the factors affecting the success of the comprehensive exam of midwifery students. *Bi-Quarterly Journal of Medical Education, Babol Center for the Study and Development of Medical Education*. 2015; 3 (1): 52-8.
- 2-Ghodsbin F, Shafakhah M. Facilitating and preventing factors in learning clinical skills from the viewpoints of the third year students of Fatemeh school of nursing and midwifery. *Iranian journal of medical education*. 2008;7(2):343-52.
- 3-Farokhi F. Attitude of Undergraduate Midwifery Students about Final Comprehensive Exam in Mashhad Nursing and Midwifery School. *Iranian Journal of Medical Education*. 2011;10(4):410-6.
- 4-Shurab J, Golmakani, Mazlum, Mirzakhani, Kobra, Azhari, et al. Investigating the distance between theory and practice in midwifery students of Mashhad School of Nursing and Midwifery. *Journal of Nursing and Midwifery*. 2011; 9 (5)
- 5-Ehsanpour S. Achieving minimum learning requirements from the viewpoints of midwifery students in Isfahan school of nursing and midwifery. *Iranian Journal of Medical Education*. 2006;6(2):17-25.
6. Salehi, Kobra, Salehi, Shakur, Haqqani. A review of ASCII status in clinical evaluation of Iranian nursing and midwifery students. *Bimonthly Journal of Educational Strategies in Medical Sciences*. 2018; 11 (2): 73-82.
- 7-Erfanian F, Khadivzadeh T. Evaluation of midwifery students' competency in providing intrauterine device services using objective structured clinical examination. *Iranian journal of nursing and midwifery research*. 2011;16(3):191.
- 8-KOMELI G, Rezai G. Methods of student assessment used by faculty members of basic medical sciences in Medical University of Zahedan. 2002.
- 9-Azh N. Evaluation of midwifery students in labor and delivery training: comparing two methods of logbook and checklist. 2006.
- 10-Wanda D. An investigation of clinical assessment processes of student nurses in Jackarta, Indonesia: ACU Research Bank; 2007.
- 11-Steven A, Wong-Blandón Y, McCaw-Binns A, Sandino I, Urbina L, Rodríguez C. Are skilled birth attendants really skilled. A measurement method, some disturbing results and a potential way forward *B World Health Organ*. 2007;85 .90_783(10).
- 12-Delaram M. Clinical education from the viewpoints of nursing and midwifery students in Shahrekord University of Medical Sciences. *Iranian journal of medical education*. 2006;(6)2.
- 13-Delavar M, Salmalian H, Faramarzi M, Pasha H, Bakhtiari A ,Nikpour M, et al. Using the objective structured clinical examinations in undergraduate midwifery students. *Journal of medicine and life*. 2013;6(1):76.
- 14-Hosseiny N, Karimi Z. The situation of clinical education based on nursing students' opinion in Yasuj Nursing and Midwifery School. *Iranian Journal of Medical Education*. 2005;5(2):171-5.
- 15-Hadizadeh F, Firoozi M, Shamaeyan Razavi N. Nursing and midwifery students perspective on clinical education in Gonabad University of Medical Sciences. *Iranian Journal of Medical Education*. 2005;5(1):70-8.
- 16-Miri K, Bahrami M, Sabeghi H, Mazlom S. Assessing the Necessity of Final Exam at the End of the Undergraduate Nursing Course from the Point of View of Faculty Members and Students of Mashhad and Torbat Heydariyeh in 2016: A Short Report. *JRUMS*. 2018; 17 (6) :587-594.